

Математична термінологія: історія нищення.

Виконав:
Студент групи
КМ-33,
Білогур Антон

Зміст

Про процес та осередки СВУ

Головна шкідницька діяльність

Шляхи шкідництва

Обвинувачувані у справі СВУ

Висновки

Про процес та осередки СВУ :

- Процес Спілки визволення України — показова справа, сфабрикована ОДПУ Української РСР наприкінці 1920-тих років, яка викривала вигадану антирадянську організацію серед української наукової та церковної інтелігенції. Мета — дискредитація провідних діячів української культури та громадського життя в рамках централізованої політики геноциду української нації, здійсненого урядом СРСР у 1932–1933 роках.
- Активним осередком СВУ, де зосереджувалась термінологічна робота був – ІНАРАК, на чолі з директором Інституту Г. Холодним. У завдання осередку входило по лінії термінології “вносити національну течію і в саму роботу Інституту по складанню словників, надаючи термінам переважно українського вигляду, замінюючи загальновживані – спеціально вигаданими”.

Головна шкідницька діяльність:

- Конкретно кажучи, шкідницька діяльність що до українських словників скеровувалась, по-перше, на відрив української наукової термінології від термінології, вживаної в усіх культурних мовах, від термінології інтернаціональної.
- По-друге, на що скеровували свою роботу автори СМТ – штучний відрив української наукової термінології від російської мови.
- До того, що зазначено вище, треба додати ще дещо. В словник включено багато термінів, потреби в яких абсолютно ніякої немає. Єдності в термінології всіх трьох частин не додержано, що ускладнює користування словником.

Шляхи шкідництва:

- Автори СМТ обмежували вживання інтернаціоналізмів різними способами. По-перше, в усіх похідних та складених термінах автори виходять тільки з “українського відповідника”, не з інтернаціонального терміна. Подруге, в усіх прикладах вживаються виключно “українські відповідники”.
- Інтернаціональні терміни свідомо уникались, а замість них подавались звичано вигадані новотвори, рідше слова, які в мові мають зовсім інше значення.

Шляхи шкідництва, приклади стосовно обмеження інтернаціоналізмів:

- На рос. експозиция (нім. Exposition, фр. exposition, англ. exposition) – вистава (рекоменд. СМТ переклад);
- Сигнал (нім. Signal, фр. Signal)- гасло;
- Канал (Kanal, canal) – перекип;
- Ореол (Aureole, aureole) – облямівка;
- Объект (Objekt, objet) – предмет;
- Элемент (Element, element) – первень;
- Окулярная линза (Okularlinse, lentille oculaire) – сочка очникова;
- Апогей (Apoegaum, apogee) – точка відземна;
- Афелий (Aphelium, aphelie) – точка відсонцева.

Шляхи шкідництва:

- В деяких випадках, на другому місці після вигаданих термінів, подавались і терміни, спільні для української мови і російської. Але в складених термінах і похідних фігурують тільки новотвори.
- Переклад терміну подається в три етапи – першим підкреслюється рекомендований редакцією термін, другим можливий синонім, третім помилковий термін. А приклади речень чи фраз в СМТ подані тільки з тими термінами котрі рекомендують автори.

Шляхи шкідництва, приклади вигадування термінів:

- Сектор (рос.) – вирізок (рекоменд. СМТ переклад), сектор (можлив. переклад);
- канический сектор (складений термін) –конічний вирізок (р. СМТ п.);
- Диагональ – косина, діагоналя;
- главная диагональ – головна косина;
- Центр – осередок, центр;
- геометрический центр – геометричний осередок;
- Меридиан – південник, меридіян;
- галактический меридиан – галактичний південник.

Шляхи шкідництва:

- Одне поняття диференціювалось в значенні і на один російський термін подаються два різні відповідники.
- Слова утворені в російській мові за допомогою около, передаються послідовно з префіксом при.
- Можна навести приклади на зміну інший категорій родового відмінка та інших синтаксичних конструкцій прикметниками.
- У тих випадках, де українська мова не має прикметників, доводилося авторам словника ставати на шлях вигадництва.

Шляхи шкідництва, інші приклади:

- Круг (рос.) – кільце (рекоменд. СМТ переклад);
- круг положений – круг положень; азимутальний круг – азимутальне кільце;
- Околомеридианний – припівденниковий;
- аберація по долготе, по широте– аберація довготна, широтна; нуль часов – нуль годинний;
- абсолютная величина – абсолютна великість;
- відсонцевий, присонцевий (вигадані терміни);
- гіпоте'за (вигадане наголошення);

Обвинувачені у справі СВУ

Висновки

- Автори СМТ, прагнучи шляхом різного роду фальсифікацій відірвати українську наукову термінологію від інтернаціональної, створити штучний бар'єр між українською термінологією та російською. Коли заглянути в словник польської мови, то з'ясується, що в ньому знаходяться прототими для більшості тих новотворів, якими рясніє СМТ: аналіза (аналіз) – польське analiza, еліпса (еліпс) – польське elipsa , та інше.

Список використаних джерел:

1. Караванський Святослав. Секрети української мови: Науково-популярна розвідка з додатком словничків репресованої та занедбаної лексики. – Київ: Українсько-канадське спільне підприємство „Кобза”, 1994. – 152 с.
2. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / Автори: В.В. Гейченко, В.М. Завірюхіна, О.О. Зеленюк, В.Г. Коломієць та ін. / Національна академія наук України. Інститут мовознавства імені О.О. Потебні. Комітет наукової термінології. Інститут мовознавства імені О.О. Потебні. Інститут української мови – Київ: Наукова думка, 1998. – 892 с.
4. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду. Документи і матеріали / Упорядники: Л. Масенко, В. Кубайчук, О. Демська-Кульчицька; за ред. Лариси Масенко. – Київ: Видавничий дім „Києво-Могилянська академія”, 2005.– с. 219 – 234.
5. Вікіпедія: https://uk.wikipedia.org/wiki/Процес_Спілки_визволення_України.

Дякую за увагу!

